

The aim and vision of the book expresses in a clear way that to create equal opportunities for disadvantaged groups is in our own interest. The articles are related with several scientific fields, and at the same time help the evolving of settlement

equality program. Join to the introduction of Prof. Katalin Forray as reviewer I also want to recommend for everybody who considers important the evaluation of our country and the reinforcement of social cohesion.

Katya Dunajeva

A rassz újragondolásának lehetőségei

Fordította: Markó Szilvia

Bonnett könyve (Routledge, 2000), amely lényegében az antirasszizmus származás-tana és meta-diskurzusa, annak ellenére, hogy több mint tíz éve jelent meg, ma is különösen időszerű. A szerző mélyreható és provokatív elemzése több új kérdést vet fel, valamint teret nyit nem csak az emberi rasszokra vonatkozó tudományos, átfogó kutatás számára, hanem egy potenciális közös nyelvet szorgalmaz, amely elősegíti a nemzetközi kommunikációt erről a fontos témáról kutatók és a gyakorlatban dolgozók között, különösen azok között, akik különböző kulturális háttérrel rendelkeznek.

A könyv egyik erőssége hogy megkérdőjelezi az antirasszizmust övező ideológiákat – és hogy ezek az ideológiák miképpen vannak beágyazódva különösen a szociológiai, történelmi és nyelvészeti kontextusokba, amelyek nem csak nemzeti, de regionális szinten is különbözőek lehetnek. Bonnett azzal érvel, hogy az olyan fogalmak, mint a multikulturaliz-

mus „különböző jelentéssel bírnak különböző országokban... (és ennek következtében) a multikulturalizmus tekinthető határokat feszegető áramlatnak az egyik társadalomban, ugyanakkor liberális vagy konzervatív eszköznek egy másikban” (Bonnett 2000, 93, 94). A szerző úgy véli, ez a beágyazódás azt jelenti, hogy óvatossá kell lennünk, amikor a jelenkor ideái és kategóriái alapján akarjuk magyarázni a múltat.

Bonnett nem a „könnyebb utat” választja, amikor az antirasszizmust nem a rasszizmus ellentétéként értelmezi, sokkal inkább, szerinte „az a személy, aki a rasszista intolerancia és diszkrimináció ellen küzd, lehet olyan ember is, aki ezzel egy időben hisz a rasszista és/vagy szociális hierarchiában és a Nyugat felsőbbrendűségében” (Bonnett, 2000, 45). Továbbá a szerző azt állítja, hogy „az antirasszizmus... széles körben nem csak a rasszizmus eltörlésével kapcsolatos, hanem azal, hogy magát a faj/rassz fogalmát alapos vizsgálatnak veti alá, megrengeti azokat az alapokat is, amelyekre a rasszista tudás és tapasztalat épült” (Bonnett, 2000, 179). Az antirasszizmus nem csak a rasszizmussal kapcsolatos ellenállás és annak elutasítása, sokkal inkább „fenntartható állapotok létrehozása, a modern gazdaság újraszervezése, valamint a politikai törvényesség nemzetközileg elfogadott elveinek intézményesítése” (47. oldal).

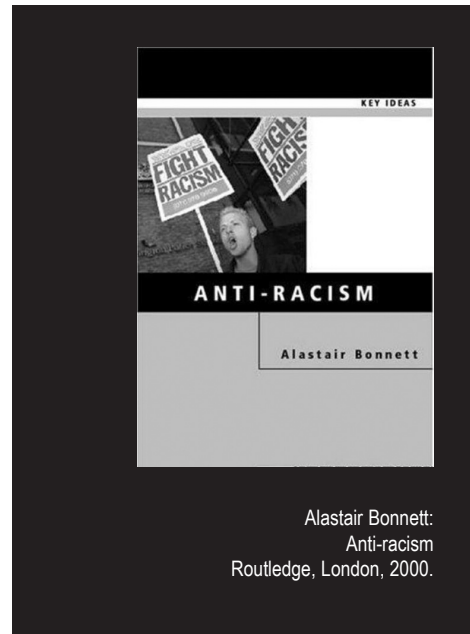
Akárhogy is nézzük ezek a jelenlegi, a rasszosított társadalmak megdöntésére vonatkozó irányadó ambíciók nem mindig vannak empirikus valósággal alátámaszt-

va: Bonnett egy mindenre kiterjedő kritikai megközelítést és elemzést mutat be az antirasszizmusról, mint az érdeklődés középpontjáról és egy szociális jelenségről, amelyet a különböző államok nagyrészt magukévá tettek. „Az antirasszizmust majdnem minden országban a nemzet szolgálatára alkalmazzák” (66. oldal), valamint „a faji tolerancia retorikáját arra használták, hogy a társadalmi csoportokat nemzeti és/vagy kapitalista ambíciók részesévé tegyék, illetve azokhoz hasonljanak” (48. oldal). Még az antirasszizmus különböző kifejeződései, mint például Franciaország és Kanada esete is bemutatja, „gyökereikben asszimilatívak maradnak, szándékaik és hatásaik alapján” (66. oldal). Más szóval, amíg Bonnett esettanulmányokon keresztül mutatja be az antirasszista törekvések sokszínűségét, a faji diszkrimináció és elnyomás kontextus-specifikus jelenségeit és következményeit illusztrálva, addig az esettanulmányok elemzése azt is feltárja hogy, „sokszínűségük ... különböző hagyományaik ellenére ... magukévá tettek valami nagyon rasszista jellegűt a saját 'antirasszizmusuk' részeként”. Bonnett esettanulmányai rávilágítanak a rasszosított történelem erős intézményesülésére a politikai szerkezetben, valamint a különböző identitásformákban internalizálódott faji hierarchiákban. Még a nemzetközi szinten és az üzleti világban is láthatjuk a létező rasszista sztereotípiák és hierarchiák újratermelését.

Lényegében, Bonnett konstruktivista érvelése elutasítja a rasszizmus ősiségét, determináltságát vagy lényegiségét állító nézeteket: a fajgyűlölet nem része a rendszerünknek. A másság a modern nemzetállami rendszerben megfogalmazható faji szempontból, de az államok és a nemzetek „elképzelt közösségek” (Anderson, 1991), és Bonnett tisztán látja az ezeket a közösségeket összekötő kötelékek újra-

gondolásának a lehetőségét. A rassz alapú identitások, mint például a „fehérek” kategóriája, kontextus-függők és egyben társadalmilag konstruáltak, és mégis „az antirasszisták is hajlanak arra, hogy adott, nem társadalmilag meghatározott kategóriaként közelítsék meg ezeket inkább, mint történetileg vagy földrajzilag meghatározott jelenségekként” (143. oldal).

Meghatározatlan marad – talán szándékosan –, hogy egy ilyen újragondolás hogyan fog megtörténni, különösen akkor, ha az intézményesített rasszista kategóriák állami struktúrákba épültek be és az emberek ezeket magukévá is tették. A kérdés fennmarad: a modern államrendszerek majdhogynem belülről fakadó rasszista struktúrái hogyan fordíthatók át és hogyan gondolhatóak újra? Egy másik fontos kérdés hogy az antirasszizmus mozgalomként, politikai vagy társadalmi diskurzusként, vagy tudományos érdeklődésként tud-e létezni a hagyományos rasszista kategóriákon kívül, amelyeket szükségszerűen vissza kell, hogy utasít-

Alastair Bonnett:
Anti-racism
Routledge, London, 2000.

sunk, annak érdekében, hogy a rasszizmusnak véget vethessünk.

Kétség kívül a faj, a rasszizmus, az antirasszizmus dekonstrukciója, és ezeknek a fogalmaknak az átdolgozása (amikor ezeket nem mint lényeges emberi minőségnek, hanem mint egy olyan mellékes ideológiának tekintjük, amely az idők során áthatotta a modern társadalom struktúráit) lényeges ahhoz, hogy egy gyümölcsöző tudományos diskurzust indítsunk és fontos alapját képezi bármely mozgalomnak, beleértve az antirasszizmust.

Egy ilyen mozgalom kezdődhet ott, hogy újragondoljuk társadalmaink szerkezeti felépítését, és ahelyett, hogy a rasszokra épülő ellenállási formákat veszünk át az antirasszizmus megalapozásaként, új, pozitív és hierarchia mentes kategóriákat alkotunk a társadalmi különbségek megértésére.

Bonnett könyve különösen magával ragadó és további gyümölcsöző kérdéseket tesz fel. Mennyire lényegesek a rasszista kategóriák a modern állam-berendezkedés számára? Mit jelentene a szerveződés új formáinak átgondolása, amelyek nem rasszista kategóriákra épülnek? A rasszista kategóriák valóban szükségszerűen hie-

rarchikusak és elnyomó jellegűek? A sztereotípiák, lényegében, általánosítások egy bizonyos csoportról, de a tartalom változhat – például azzal, hogy megváltoztatjuk, mit jelent fehérnek vagy feketének lenni, azzal a következmények is megváltozhatnak. Akkor most arra törekszünk, hogy a rasszt, mint kategóriát eltöröljük és a 'rasszokra épülő iparágat' megdöntsük, vagy újraszervezzük a rasszokra épülő kategóriák tartalmát és alkalmazását?

Röviden, Bonnett négy szempontot rögzít, melyek eredményesen befolyásolhatják a jövőbeni antirasszista mozgalmakat: 1) rasszista tudás megkérdőjelezése; 2) annak hangsúlyozása hogy a kontextus megváltoztathatja a szavak jelentését és alkalmazását a gyakorlatban 3) szakkifejezések tisztázása a rasszista és antirasszista tudományos irodalom hozzáférhetősége érdekében; 4) a konstruktivista iskola pártjára kell állni, rögzítve, hogy a társadalmi jellemzők nem előre meghatározottak vagy alapvetők; sokkal inkább a történelem, a nyelv és hatalmi struktúrák egy bonyolult összjátékaként magyarázzák azoknak az ideológiáknak a felbukkanását, amelyeket a különféle jelenségeket értelmezésére használunk.

Katya Dunajeva

The necessity to reconstruct race

Although it was published more than a decade ago, Bonnett's book (Routledge,

2000), essentially a genealogy and meta-discourse of anti-racism, remains particularly timely. The author's in depth and provocative analysis raises many new questions and lays the ground not only for more focused interdisciplinary research about race issues in academia, but also suggests a potential common language for transnational communication about this important topic among scholars and practitioners alike, especially those who come from different cultural backgrounds.

One of the most important accomplishments of the book is its interrogation of ideologies surrounding anti-racism — of

how ideologies are embedded in particular sociological, historical and linguistic contexts, which vary not only on national, but also regional levels. Bonnett argues that concepts such as multiculturalism, for instance, have “different political meanings within different countries, ...[and consequently] multiculturalism can be deemed a transgressive current in one society, but a liberal or conservative device in others” (Bonnett 2000, 93, 94). This embeddedness means that we should be wary of explaining the past through the ideas and categories of the present, the author claims.

Bonnett does not take the “easy road” of explaining anti-racism as the opposite of racism—rather, “the individual who struggles against racial intolerance and discrimination may also be someone who believes in racial and/or social hierarchy and the superiority of the West” (*ibid.*, 45). Furthermore, the author claims that “anti-racism is... widely associated with not merely wanting to abolish racism but with placing race itself under scrutiny, of disturbing the foundations upon which racial knowledge and experience are built” (*ibid.*, 179). Anti-racism is not merely about resistance and rejection of racism, but rather “creation of sustainable states, the reproduction of modern economies and the establishment of internationally accepted principles of political legitimacy” (*ibid.*, 47).

These normative ambitions of overthrowing present racialized societies, however, are not always supported with empirical reality: Bonnett presents an exhaustive critique and analysis of anti-racism as a topic of inquiry and a social phenomenon that has become largely co-opted by states. “In almost every country anti-racism is employed in the service of the nation” (*ibid.*, 66) and “the rhetoric of racial tolerance has been used to incorpo-

rate and assimilate populations into national and/or capitalist ambitions” (*ibid.*, 48). Even different articulations of anti-racism, as the examples of France and Canada demonstrate, “remain, at root, assimilationist in their intent and implications” (*ibid.*, 66). In other words, while Bonnett demonstrates the diversity of anti-racist movements through case studies, illustrating the context-specific meanings and implications of racial discrimination and oppression, his case studies also reveal that “[d]espite their diversity...different traditions... adopted something very much like racism as part of their ‘anti-racism’” (*ibid.*, 26). Bonnett’s case studies expose the strong institutionalization of racialized history in the political structure and internalization of racial hierarchies in identities. Even in the international arena and the business world we see reproduction of existing racial stereotypes and hierarchies.

In essence, Bonnett’s constructivist argument rejects primordialism, determinism, or essentialist views: racism is not integral in our system. Otherness may be defined in terms of race in the modern nation-state system, but states and nations are “imagined communities” (Anderson 1991) and Bonnett clearly sees the potential for re-imagining the bonds tying together these communities. Racial identities such as ‘whiteness’, are context-dependent and constructed also, and yet “tended to be approached by anti-racists as a fixed, asocial category rather than something with a history or geography” (Bonnett 2000, 143).

It remains undefined—perhaps intentionally—how such re-imagination will take place, especially if institutionalized racial categories were built in the state structures and internalized by the people. The question remains: how can those almost intrinsic racial structures of the mod-

ern state-system be overturned and re-imagined? Another important question is whether anti-racism, as a movement, political or social discourse, or scholarly inquiry, can exist outside of traditional racial categories, which would need to be rejected in order to end racism.

No doubt the deconstruction of race, racism, and anti-racism, and the reframing of these terms not as an essential human quality, but a contingent ideology that over time permeated the structure of our modern society, is essential to begin a fruitful scholarly discussion and an important foundation for any movement incorporating anti-racism. Such a movement could start by re-imagining new organizing structures for our societies, and instead of adopting racialized resistance as the foundation of anti-racism, create new, positive and non-hierarchical categories for understanding social difference.

Bonnett's book is particularly engaging and incites further fruitful questions—how intrinsic are racial categories to the modern state system? What might it take to re-imagine new forms of organization

that are not based on racial categories? Are racial categories necessarily hierarchical and oppressive? Stereotypes, in essence, are broad generalizations about a certain group, but the content can vary—by changing content of what it means to be white or black, for instance, the implications may also change. Do we, then, strive to eliminate race as a category and overturn 'race industry' (*ibid.*, 163), or restructure the content and employment of racial categories?

In short, Bonnett makes four claims that might profitably influence future anti-racist movements: 1) challenging racist knowledges; 2) emphasizing how context of words may change their meaning and employment in practice; 3) clarifying terminology in order to bridge scholarly literature regarding racism and anti-racism; 4) siding with the constructivist school of thought, positing that societal attributes are not pre-determined or primordial; rather an intricate interplay between history, language and power structures explain the emergence of ideologies, which we use to interpret various phenomena.